

F O A I E

pentru

mente, inimă si literatură.

№. 16.

Luni, 21. Aprilie

1847.

РЕФЪТАРЕА

пъррери Дъви I. К. Шъллер деспре
цертана ориџине а лимвеи ромџне.

(Ъртаре.)

Дъпъ ачестѣ приџепѣ, не кареле еѣ
пъ'л воиѣ перде дин окі, авторъ маі де-
џиде оарекаре темеіѣри, — темеіѣри дн
сіне адевърате. Ла фаџа 72 зиче: пъ-
пъ че пъ се ва аџла фондѣл лимвеи но-
стре, — ал лимвеи ромџне, пъ ретџне
алтчева, декџт, ка дин форма че аѣ приі-
мит'о кѣвителе грече ші латине дн лим-
ва ромџпъ, съ днкеіѣтм прип аналоџие
ші ла фортџчівни дин алте лимве. Авто-
ръл пътеа пропѣчѣа приџепѣл аналоџиеі
кѣ тѣлт маі лѣминат декџт се vede аџі;
кѣ тоате ачесте не днцеллеџемѣ. Іатъ
ші ессемплѣл че аџџече: „дакѣ верѣл
латинѣ fumigare дн лимва ромџпъ а приі-
мит форма а fum (кѣтм зиче — саѣ маі
vine affum дъпъ кѣтм зикѣ еѣ —) прип
препѣса а, — верѣл грекѣ πέζω = а рѣс
(аппѣѣ), κύφω = astur (адстѣпѣ орі ас-
стѣпѣ) шчл.: де че рѣѣџина кѣѣџитѣлѣ
алианѣ орі кѣтм дн скріе а леа лѣпѣџанд
не фортѣтоареа „а“ съ пъ аіѣѣ де рѣѣ-
џинъ маі кѣрџнд не сведикѣл ші іслан-
дикѣл leune = аскѣндере = occultatio,

декџт не маі депѣртатѣл alienus? *)
Нѣ почиѣ трече песте ачестѣ шіравилѣ ес-
семплѣ, атџт де аппроапе де локѣл, дн
каре авторъл а пропѣчѣат ші приџепѣл
фонетико-лоџикѣ, ші не челѣл анало-
џикѣ, џѣрѣ а'л черне прип ситѣ. Ашшеа
џар препѣса „а,“ кѣ каре фортѣтм ноі
верѣл ші адверѣл пъ есте де ориџине ла-
тинѣ? — пъ есте о фортѣтоаре зѣитатѣ
ші ла латині, чі пътаі о фортѣ не каре
аѣ приімит'о кѣвителе латине ші грече дн
лимва ромџпъ? — днтр'о лимѣ ал кѣ-
реіа фондѣ пъ есте кѣпоскѣт ші кареа пъ
есте де ориџине ромапъ? Даѣ авторъл пъ
ера преокѣпат де іпотеса са, пъ пътеа съ
пѣ вадѣ, кѣ ачеа фортѣт'оре „а“ пъ есте
алта, декџт преп. латинѣ а d, џоарте зѣи-
татѣ ла ромџни, преѣтм се vede днтр'о
тѣлџине де верѣл ші адверѣл: аџџкѣ де-
ла ad ші дѣкѣ, — аллѣтѣрѣ џела ad ші
латѣре, — амместекѣ џела ad ші ме-
стекѣ, — апприндѣ џела ad ші приндѣ,
— аккоперѣ џела ad ші коперѣ, — ал-
легѣ џела ad ші легѣ**), — аппоі де-

*) S. 72—73 des Archives etc.

**) Izlax Cescupe are ші allegitur дн лок де
eligitur, c. ec. L. VI. C. 13 de bello Gall:
„Suffragio Druidarum „allegitur.“

ла ad ші пої, — апроапе дела ad ші pprore, — аттѣпчі дела ad ші tunc, шчл. Къ дп ачесте пѣ есте алтчева, де-кѣт препѣса латинѣ ad, се vede de аичі къ дп тоате есте идеѣа апропіндеї къ трѣ чева, токмаї прекѣт есте ші дп кѣт-пѣсреле латине къ ad. Adдѣвѣрат ла пої ачѣастѣ препѣсѣ ісолатѣ се гѣсеште а-стѣзі пѣмаї а фѣръ d; аттѣпчі дпсѣ сігѣр пѣ есте ad латинѣ, чі а опі ab, прекѣт: „сѣпѣ а пліпѣ, — пѣте а пѣште etc. Дп ачесте пегрешіт есте идеѣа дела. Дп кѣте аре локѣ идеѣа апропіереї, а фост претѣіндепѣа ad; dar d с'а стрѣформат дп літера ѣртѣтоаре, дп тоате кѣвінтеле че дпчепѣ дела кѣпсѣпante. Dовадѣ авем кѣвінтеле че дпчепѣ къ вокале. Аичі с'а регінѣтѣ d саѣ ad дптрегѣ, прекѣт ad-ѣпѣ, ad-авгѣ, ad-ѣртѣкѣ шчл. *) Prin ѣртаре афѣѣтѣ есте дін преп. ad ші сѣвстантївѣл фѣтѣ, ші дпсѣтпѣазѣ: пѣїѣ ла фѣтѣ, — апропінѣ de фѣтѣ. Dar veї зіче, къ дп лімба латинѣ пѣ се гѣсеште affumare? Аста пѣ дпсѣтпѣазѣ нїмїкѣ: пѣтѣрѣкъ еа се афѣл дп алді верѣї; апрої пої п'ам зісѣ къ ворѣтп лімба латинѣ класїкѣ, чі о лімѣѣ романѣ.

*) Аста есте казса, пѣтѣрѣ каре се кѣвїне а сѣріе тоате кѣвінтеле кѣтпѣсе дін а, дпѣ-тѣпѣнд прїма літерѣ а рѣдѣчїнеї, кѣнд еа е кѣпсѣпante, — сїре сѣтпѣ къ d с'а стрѣ-формат. Тот ачѣастѣ регѣл есте ші пѣ-тѣрѣ чѣлле кѣтпѣсе къ препѣса кѣ; кѣчї дін кѣт-патѣ, кѣт-пѣрѣ, се vede къ ші ла пої а фост т дп ачѣастѣ препѣсѣ: prin ѣртаре кѣллегѣ, кѣппрїндѣ, кѣппоскѣ, шчл. — Дпante de вокале т а перїт ка ла латинї: кѣѣтѣ (cogito, coagito), к-опѣрѣ (co-operio) шчл.

Че сѣ маї пердем ворѣе? Дп лімба іта-ліанѣ дпкъ се гѣсеште affumato, каре пѣ поѣте veni деѣѣт дела affumare. — De mī-rare есте, кѣт авторѣл а пѣтѣт зіче къ верѣл латинѣ fumigo — fumigare с'а фор-мат дп лімба поастрѣ дп афѣѣтѣ! Кѣчї ачѣстѣ верѣѣ а рѣмасѣ ла пої дптрегѣ: фѣтегѣ, фѣтегаре, ші сѣвстантївѣл фѣте-гаїѣ опі фѣтегарѣ. — Дп апропѣсѣ есте тот ачѣа препѣсѣ ad, а кѣреїа літера d с'а дпмѣїат дп чѣа ѣртѣтоаре. Dar de че сѣ се dedѣкъ дела грекѣл πέρω (prehendo, premo)? De фаѣѣ есте італіанѣл pesare а кѣтпѣні, а апропѣса (wägen und nachdrük-ken). De аичї parole pesanti = ворѣе апропѣсѣтоаре, кѣтпѣнітоаре, — ші egli мї pesa = ачѣѣа т'аппасѣ, — дпмї пасѣ, — me доаре. Маї есте ші алт верѣѣ італіан: abbassare = а вате дп жосѣ, а лѣса — а апропѣса дп жосѣ, а дпжосї. Дп амѣндоаѣ есте идеѣа апропѣсѣреї. Dar ромѣнѣл маї аре кїар дп лімба са доаѣ кѣвінтѣ: пасѣ, ші пѣсѣ. А сѣпѣ пѣсѣл, дпсѣтпѣазѣ а сѣпѣ ачѣѣа че те апропѣсѣ, опі de че-дї пасѣ. Кѣвѣнтѣл ачѣста дпведѣрат есте кѣтпнатѣ къ італ. pesare, — egli мї pesa, etc. Ші дп пасѣ ші дп пѣсѣ есте идеѣа апропѣсѣреї. Ачѣаста о дпсѣтпѣтп къ аттѣѣт маї тѣлт, къ кѣтѣ авторѣл рекѣппоаште сігѣрѣѣ, къ пої авем кѣвінтѣ, але кѣрор рѣдѣчїне сѣнт неаттѣрпante, — сѣнт кїар дп лімба поѣстрѣ *). — Дѣспре а стѣпѣ.

*) Ачѣаста о зіче ла фаѣа 76 кѣвінтеле че ле addѣче de ессѣпѣлѣ сѣнт: тѣргѣ, пе каре дп аллѣгѣрѣ къ англїкѣл merk, скотїкѣл mīrk, mark = дптѣнекосѣ, — ші тѣргѣ, пе ка е дп рѣдѣче ла свѣдїкѣл torg. Че сѣ жѣдекѣт дѣспре ачѣесте 2 кѣвінтѣ, vom vedé маї жос.

шчл. маі тѣрзіѣ. — Сігѣрѣ есте, къ пре-
пѣса а орі ад нѣ есте врео формѣ, пе
каре квінтеле латіне аѣ прііміт'о нѣмаі
дн лімба ромѣнѣ, ка днтр'о лімѣ стрей-
нѣ де латіна: чі еа есте крѣатъ латіне,
кѣ каре попѣліі romanі шіаѣ пѣтѣт форма
квінте ші аколо, vnde п'а формат латіне.

Dar dīn форма ачаеста нѣ зрѣеазъ
къ і-ар фі іертат квіва а десвіна пе орі че
а дела орі че квінте ка съ касте рѣдъ-
чина дѣпъ врео іпотесъ преформатъ. Ав-
торѣл спѣне сігѣрѣ, къ лімба есте зп дн-
трѣгѣ органикѣ ші нѣ арбітраріѣ. Пѣдінѣ
дѣпъ ачесте квінте пропѣнчіе пріичепѣл
аналоціеі, ші аппоі нѣмаі декѣт addzche
зп есемплѣ дн контра аналоціеі ромѣне:
пе аліанѣ, дела каре лапѣдѣ пе а ка съ'л
поатъ dedzche дела сведікѣл ші ісландікѣл
leune. Кѣте adіептіве *) аре ромѣнѣл
формате deadrentѣл, — оріціналѣ ка ад-
іептіве къ препѣса а орі ад? Ноі авем
adіептіве къ ачаестъ препѣсѣ, днсъ елле
сѣнт формате dīn вервіі орі адвервіі че
с'аѣ фостѣ форматѣ маі днаінте къ ачае
препѣсѣ. Астфел сѣнт партічініі; астфел
am пѣтѣ зіче дела адвервѣл affund = аф-
фундѣ, аффундѣ, шчл. — Дѣпъче adіепті-
вѣл аліанѣ ка формат къ преп. а орі ад
есте дн контра аналоціеі, аппоі ші аллѣ-

*) Еѣ пī-am маі дат одатъ кѣвѣнтѣл пентрѣ
че скріѣ adіептівѣ, обіептѣ шчл. Вервѣл ла-
tīnѣ iacio, iacito, iacto, de vnde vīnѣ adієctī-
vum, obієctum шчл. се аффѣл ші ла ромѣнѣі
арделені: ієптѣ = аррѣнкѣ, днєптѣ = ар-
рѣнкѣ днаінте, аієптѣ = аррѣнкѣ къ ідеа
аппроієреі de mine с'аѣ де алчѣва. Вервѣл
аре тот о днсемпаре къ челл латіне. Маі вор-
веште ші аналоціа лімѣеі пентрѣ ачаеста. —

тѣрѣеа лѣі къ сведікѣл leune есте дн кон-
тра пріичепѣллі фонетіко-лоцікѣ. Днве-
дерат есте, къ днтре аліанѣ орі алеанѣ
ші alienus есте іdentітате фонетікѣ: ма-
теріа кѣвѣнтѣллі есте тот зпа; іар leune,
пе лѣнгѣ аліанѣ, есте фоарте departe de
alienus. Рѣмѣне актм съ vedem дѣпъ ре-
гѣла лоцікѣ днсемпареа ачесторѣ квінте.
Аліанѣ днсемпѣазъ контраріѣ, ші dēstmanѣ;
alienus = стрейнѣ; leune, днсемпѣазъ ас-
скѣндере: пріп зрѣаре іdentітате лоцікѣ
нѣ есте нічі днтре зпѣл. Dar съ днтре-
вѣтм: дела каре іdee пѣте трече омѣл маі
кѣрѣнд ла ідеаа контраієтѣдеі, дела ас-
скѣндере орі дела днстрейнаре? Челл че
есте орі се фаче стрейнѣ де зп лѣкрѣ, ка
стрейнѣ нѣ пѣте ста кѣтрѣ ачеллѣ лѣкрѣ
декѣт дн 2 репортѣрі: орі е рече, — къ
пѣпѣсаре, орі лѣкрѣазъ контра: кѣчі а
треіа пѣтіндѣ ар фі ка съ лѣкрѣзе пентрѣ
ші нѣ контра; днсъ аттѣнчіі нѣмаі е стрей-
нѣ де ачеллѣ лѣкрѣ. Іар ідеаа асскѣндереі
(absconsio, occultatio) есте аттѣт де вагѣ,
пѣтѣрчінітѣ, днѣкѣт нѣмаі пріп авѣсѣ се
пѣте днтортокаіа астфелѣ. — Dar дакѣ а
воіт авторѣл съ продѣкѣл чева респѣнзъ-
торѣ пріичепѣллі сѣѣ фонетіко-лоцікѣ, ат-
тѣнчі ера де прікосѣ съ рѣтѣчѣаскѣ дн-
тр'ѣн зогієдѣ аттѣт де депѣртат ал Ев-
ропѣі, кѣнд авѣа днаінтеа зшеі пе маціа-
рікѣл ellen = контра. Днтре ellen ші
аліанѣ орі алеанѣ есте семѣпѣтате свѣтї-
ко-ідеалѣ. Чеарта рѣмѣне аппоі днтре
маціарі ші ромѣнѣі: дакѣ аліанѣ есте де-
ла латінел alienus орі дела ellen? орі
контра?

Ла фаца 77 зіче авторѣл, къ спре а
аффѣла рѣдъчіна квінтелор, зрѣеазъ а тѣіа
ші форма терміпѣчівілор. Ашпѣеа есте

негрешит. Дар ја ведедѣ, кѣт есте де тѣиестрѣ дн ачест ценѣ де анатоміе. Не кѣвѣнтѣл прігоанѣ дн таіе вѣте ашшеа: „пріг-оанѣ! Де че? Ка съ скѣтѣ дн еллѣ пе скотікѣл ргіг = а се черта. Де тер-цеа пе дрѣтѣл челлѣ маі дрептѣ ші маі скѣрт, аттѣнчі кѣдѣтѣл пѣ інтра ашшеа а-дѣнкѣ дн карнеа лѣі прігоанѣ: чі се о-пріеа дн грі- ші гоана ретѣнеа гоанѣ, — фатѣ днтреагѣ съпѣтоасѣ. — Чіне пѣ штіе кѣ поі авем ші гоанѣ ші прі-гоанѣ? Ачестѣ кѣвѣнт аттѣт дн рѣдѣчѣна са гоанѣ (словачіі воп = гон) кѣт ші дн фор-меле прі-гоанѣ, іс-гоанѣ, есте славік. Ла рѣші се афлѣ дн тоате формеле. Дн модѣл ачеста терце авторѣл: пѣне те-меіѣрї ші регѣле адеверѣте, аппоі ласѣ алтора сарчїна де а зрма дѣпѣ елле.

Пѣль акѣм азїрѣм пе D. Ш. пѣін-дѣшї прїнчепї ші регѣмеле сале. Дн аїн-те де а пѣші маі днколо, пе лѣтм воіе де а пе дефїце ші воі оаре каре регѣле дїктате де мїнтеа чеа съпѣтоасѣ.

I. Солдатѣл че воіеште а да ловїтѣра де моарте, пѣ окїеште стремїтѣдїле, зп-гїіле, коада, шчл.: Чі аццїнтѣ днкордатѣл съѣ аркѣ ла пїептѣ ші ла капѣ, ла інітѣ ші ла креерї. Апплекѣнд ачѣастѣ регѣлѣ ла лїмѣлѣ, чїне ва съ ловеаскѣ дн оріці-пеа зпѣї лїмѣе, есте датор а черчѣта іні-та ші свфлетѣл еї — фѣндѣл орі фондѣл ші тїпѣл, — сїмѣзреле дн каре с'а дес-волтат ші с'а формат. Прїн сїмѣзреле ачѣста, днцелмѣцѣм маі днтѣїѣ, ачелле фрѣнтѣре орі пѣртїчелле де кѣвѣнт, каре аѣ зрмат дндатѣл дѣпѣ семпеле мїмїче, — прїма лїмѣлѣ а ошѣлѣї, ші каре се вѣд дн тоате лїмѣеле дн артїкѣлї, пропѣте, препѣсе, — свфїпте шчл. Ачѣста аѣ дат

пѣмелор ші ворѣелор препѣсе че с'аѣ аф-флат дѣпѣ ачѣса, днтѣїл тїпѣ, прїма фор-мѣ: зпеле дн елле с'аѣ десволтат дн кѣ-вїнте днтреце. Ал доїлеа, де сїмѣзреле лїмѣеї се днѣл ворѣеле че се пѣмескѣ де днтѣїа пѣчесїтате: ошѣл кѣ пѣрцїле лѣї каре аѣ вѣтѣт маі днтѣїѣ дн окїї орі де каре с'а фолосїт маі днтѣїѣ; патѣра кѣ обїептеле че ї с'аѣ днфѣдїшат маі днтѣїѣ ші маі десѣ; прїмеле фїпнде, лѣкрѣрї, в-пелте, днтре каре с'а аффлат ші фѣрѣ каре п'а пѣтѣт вїедѣї; прїмеле мїшкѣчїзнї ш лѣкрѣрї але лѣї, шчл. — Съ пѣ кѣцѣтѣ чїпева кѣ еѣ ворѣескѣ де лїмѣа прїмо-тѣ-тѣлѣї постѣлѣ. Ачѣсте че ле адрѣкѣ аї, пѣ сѣнт пѣмаї де днтѣїа пѣчесїтате, чї де-о пѣчесїтате неконтенїтѣ, днтре кареа се афлѣ ошѣл дн тот тїмпѣл ші дн тот локѣл. Нѣмїчїзнїле орі пѣмїтѣдїле ае-стор обїепте, ші форма орі тїпѣл лор, сѣнт фѣндѣл, темѣїл, ла каре прївїм дн тоате деспѣтѣчїзнїле деспре оріцінеа лї-вѣелор: пѣптрѣкѣ ачѣсте ка семпѣ орі пѣ-те але лѣкрѣрїлор де днтѣїа пѣчесїтате ші де тѣте зїллеле сѣнт дн фїешїчеллѣ-лѣ чѣмле днтѣїѣ ші чѣмле де пе зрѣлѣ. Елле се пїердѣ пѣмаї аттѣнчі, кѣнд зп елетѣнт стрѣїнѣ а кѣттропїт лїмѣа кѣ-тѣл. Дакѣ сїмѣзреле ачѣста есте дн лї-мѣа поастрѣ романѣ, прекѣм есте ші пре-кѣм дн пѣте ведѣ орі чїне, аттѣнчі пѣмаї днкаре нїчї о дндоїаллѣ деспре романѣ еї оріціне; маї вѣртос, кѣнд стрѣїнїсїнї, карїї — днчѣпѣнд фїреште дела марїїнї шї стремїтѣдї — кѣ днчетѣл ші пе пѣ-сїмдїте с'аѣ вѣрїт дн лїмѣлѣ, пѣзѣмаї пѣ-їаѣ кѣррѣптѣ ініма ші свфлетѣл, чї аѣ прїїмїт ші еї дѣлчеле жѣгѣ ал формелор романѣ. Аттѣнчі пѣмаї поате фї ворѣа

деспре ориџинеа лимбеї. Атѣнчі резулта-
тѣл черчетърілор лимвістѣлѣ ретѣне кѣ-
ратѣ историкѣ: кѣпоштінѣа попѣлмор де-
ла карїї с'аѣ прїїміт кѣвїнтеле стрейне шї
аддевърѣл, кѣ кѣ ачестї попѣлї ам фост
до кѣмінекѣчїзне.

II. Voind чїнева а'шї форма о пѣрере
орї жѣдекатѣ деспре врео лимѣ, есте да-
торѣ а пѣ се тѣрѣїні дѣтр'о котїтѣрѣ де
локѣ, ла тп діалектѣ дѣгѣст, чї а свѣт-
пѣне черчетѣреї сале тотѣ кѣпрїнѣл лим-
беї. Лимѣа ромѣнѣ пѣ се тѣрѣїнѣште
дѣ цїврѣл Сївїїлѣї, чї дѣтре Тїсѣ, Кар-
падї, Ністрѣ, Мареа пѣагрѣ шї Мареа
альѣ. *)

III. Чїне ва сѣ рестоарне аддевърѣл:
кѣ лимѣа ромѣнѣ е романѣ, ачелла валкѣ
дѣ пїчїоаре лоѣїка шї се дѣлѣлѣ сїогѣрѣ
дѣ контраїчерї, дакѣ пѣптрѣ аддеверїреа
їпотесеї сале, адѣче дѣ мїжлокѣ кѣвїнте,
каре се гѣсескѣ дѣ лимѣеле романе, ка шї
дѣтр'а пѣстрѣ, шї кѣ тѣте ачесте ле ре-
дѣче ла алтѣ вїдѣ. — Кѣнд е ворѣа де
орїџинеа лимбеї пѣстре ва ромѣне, а по-
пѣлѣлѣї че се кїатѣ пе сїне ромѣнѣ: ат-
тѣнчі дѣ черкѣл деспѣтѣчїзнеї пѣ їптрѣ
дѣтревѣчїзнеа деспре афїнітатеа че есте
дѣтре лимѣеле челле капїтале але Еѣро-
пеї, дѣтре еленїка, латїна, челтїка, цѣр-
танїка шї словѣана. Штїїт есте, кѣ елле
се трагѣ дїптр'о тѣмѣ їндїкѣ тѣте, шї кѣ
дѣ пѣнтѣл ачеста сѣпт сѣрорї. Деспѣта
се рестрїнѣе ла сїогѣра дѣтревѣчїзне:

„Дѣ че репортѣ стѣ лимѣа ромѣнѣ кѣ-
трѣ латїна шї кѣтрѣ челлелалте лимѣе ро-
мане?“ — Пѣпѣ че кѣ алте аргѣменте шї
проче пѣ се ва рестѣрна романїтатеа лим-
беї пѣстре, ромѣнѣл се афѣл дѣ дрептѣл
сѣѣ, лѣжнд де романе тѣте ачелле кѣвїнте
дїп лимѣа са, дѣтре каре шї дѣтре челле
романе се веде їдентїтате фопетїко-лоѣїкѣ
сѣѣ челлѣ пѣдїнѣ о маї mare апропїетате.
Спре ессемпѣл: дѣтре еленїкѣл κρός шї
латїнѣл сега пѣ есте дѣдоїаллѣ де афїні-
тате; дар аллѣтѣрѣжнд пе ромѣнѣскѣл сѣга
орї сега = чеара, кѣ латїнѣл сега, їта-
ліанѣл сега, маї вѣртос кѣ рето-романѣл
сѣга орї сега пропѣнчїат кїар ка ла пої *).

*) Еѣ ам пѣміт де кѣтева орї пе лимѣа рето-
романѣ, лимѣѣ валонїкѣ, валїкѣ, валїсіанѣ.
Ачѣаста п'ам фѣкѣт'о, ка кѣнд ам фї шї еѣ
дѣ грѣшеалла ачеллора, карїї лѣарѣ пе та-
тѣл-пострѣ валїк де їдентїкѣ кѣ челлѣ ромѣнѣ.
Челлѣ дїптѣїѣ, каре а фѣкѣт ачѣастѣ грѣ-
шеаллѣ, есте авторѣл вѣрѣеї: „Oriental-
und Occidental-Sprachmeister.“ Фѣрѣ дѣ-
доїаллѣ ла тїтѣла vnsia дїп татѣл-пострѣ-рїле
ромѣне, с'а фѣкѣт грѣшеаллѣ дѣ скрїсѣ, лѣ-
сѣжндѣсе аффарѣ дїп valachica тоатѣ сїлава
ach, мї ретѣїнд анпої valica. Грѣшеалла
а трекѣт шї ла ромѣнї, прекѣт ла D. Бо-
жїнка шї ла D. Мѣргѣ; ассеменеа шї ла
стрейнї, шї кїар дѣ грѣматїка рето-романѣ
а лѣї Konradї. Ачѣастѣ грѣшеаллѣ ам дес-
коперїт'о де сѣпт акѣм 12 анї дѣ Виenna.
Іар еѣ ам пѣміт лимѣа романѣ дїп Елѣвѣїа
валїкѣ, дѣ дѣделлесѣл дѣ каре зїк цѣрманїї
welsch Дар пѣмеле еї ла чеї дѣлѣдадї есте
рето-романѣ; іар попѣлѣл каре о ворѣеште,
о пѣмеште романѣ шї ладїнѣ. Еа есте до-
мпнїтоаре дѣ челле маї пѣлте пѣрдї дѣ
Graubünden, дѣ 2 діалекте: vnsї шї о пѣ-
тескѣ романѣ шї романскѣ; іар чеї
дїп Engradin тот дѣ Bünden, о пѣтескѣ

*) Попѣлѣл ромѣнѣ пѣнѣмаї дѣ Macedonia шї
Thessalia, чї кїар шї дѣ челлелалте провинчїї
пе mareа mediteranѣ о пѣмеште mareа
альѣ.

шчл.: Чіне поате зіче къ чевара дп лімба нбстръ нъ есте квъхнт кьрат романѣ?

IV. Дакъ дптр'о лімба, а кьреї орицине о черчетъм, — съ зічем дп лімба нбстръ, — се афлъ квінте стрейне, пе каре ле гьсім ла дої попълі де алте віде: атъчи се наште дптревчїзна: дела каре дптре ачестї дої попълі ам прїїміт ної ачелле квінте? Деспре знъл дпн ачестї дої попълі есте сігьр, къ а авт дпрївіндъ а свпра лімбеї поастре дптр'он тімпѣ маї дпделвогат; іар деспре челлалат попълѣ, п'авем ачеа сігьранцъ, — ва дпкъ токмаї акъм се черчетоазъ маї дптъїѣ, дакъ а авт шї елѣ врео дпфлвіндъ? — Дп ачест репортѣ се афлъ лімба ромѣнъ кьтръ славі шї кьтръ церманї. Славії с'аѣ стръкьрат прїн Дачїа, о вькатъ де тімпѣ аѣ шї domnit песте чеа маї mare парте а еї (вългарїї), — фрѣнтре де славі аѣ маї ретасѣ шї дьпъ domnia лор, каре астъзі се афлъ міствїте де елемѣнтъл ромѣн; іар лімба славопъ, дела дпкрештінареа вългарїлор, пьпъ дпайнте де 200 ані, а domnit шї дп вісерїка шї дп стателе ромѣне. Іар церманїї аѣ авт дппъртъшїре къ колонїїле романе дптр'он тімпѣ скьрт, дп каре с'аѣ афлат Готїї дп амѣдоаъ Дачїеле, шї есте дптревчїзна; дакъ готїї, ка попъл варварѣ, орї колонїїле ро-

мане ка попъл кьлїват, аѣ дпрївіт дп лімба? Дптревчїзна афлъ респнссъ съѣ дп Ълїла. Че се аттїнде де оспедїї тевтонї дп Трансїлванїа, дпрївінда лімбеї сассонїче, шї кѣнд ар фї, есте фортетърцінітъ, — дп цїзръл кѣторва четъдї. Сассїї вѣ дпфлвінда лор п'аѣ ісвѣтїт нїчі тькар атѣт, ка пьтеле че ле-аѣ дат еї четъдїлор дпн фьндъл реціѣ съ се прїїтеаскъ дптре пьтеле дїпломатїче. Ачесте пьте сѣнт шї пьпъ астъзі челле веки ромѣнештї, дела Меркьреа, Събешѣ, Сївіїѣ шчл. Стъділ знора де акъм, де а церманїза ачесте пьте, спре ессемпъл де а фаче дпн Решїнарї (Resinarii) = Rosenau пе де о парте есте рїдїкълѣ, пе де алтъ парте фортетърціѣ: кьчї нъ пьтем арде дїломеле шї алте докѣмінте, дп каре віне ачест пьте нестрїкат. — Дела каре дпн ачестї дої попълі ам прїїміт ної квінтеле че се афлъ ла амѣдої? Непрешїт дела славі. А лъса пе славі дпайнтеа знешї, шї а мерце прїн стремїтъдїле Европїї, дпсепнеазъ а деспредїї сьпътосъл квъхнт. Іа съ vedem акъм тѣргъл шї мѣргъл, adduce маї свс дп потъ ла ф. 126, іар ла авторъл ла ф. 76. — Дакъ аѣ шведїї орї шведїї torg = пїадъ, аѣ шї рѣшїї тот ачест квъхнт, шї дпсепнеазъ, тѣргѣ, пїадъ, негодѣ.*) Мѣргѣ, есте ка мерк ла англїї, шї ка марк ла скотї = дпкїсѣ; дар есте шї ла словачї mrgk, шї mrgak = амместекъл зіллеї къ нб-

ladїнъ. Еѣ ам зн ворварїї нї о граматїкъ а лімбеї рого-романе. Сьнт ачест пьте се ва чїта дп дїсертьчїзна ачестаста. — Маї дпсепнезѣ ачї, къ лімба ачестаста нъ есте дп кантона Валліс, о пьрере дп кареа ме афласет нї еѣ. Еа есте дп кантона Bünden, сѣѣ Bünden, дпн каре Graubünden фортеазъ партеа чеа де свс.

*) Дпсепнъм одатъ пептрѣ тотдезна, къ Церманїа деспре ресьрїт шї т. п., нї маї вѣртос Скандїнавїа, аѣ сїндїт греѣ дпфлвінда лімбелор словенїче. Де аїчї віне, къ о пьлдіме де квінте словенїче, пе каре ле-ам прїїміт ної, ле-аѣ прїїміт шї еї тот дптр'он ісворѣ-

птаа, дѣтокѣи ка ла ромѣни; ла рѣши
тракъ = дѣтперекѣ. Дела каре сѣнт
пріишѣте?

Кѣвѣнтѣл скотикѣ шѣ англикѣ mark
шѣ meгk дѣмѣ дѣ прѣлѣдѣ де а обсерва,
кѣ авторѣл кѣвѣнтеле англиче шѣ скотиче
ле прѣвеште песте тот ѣрмане. Дѣн а
чаеста есте грешѣтѣ. Векѣи локѣиторѣ аѣ
Англиеѣ шѣ Скотиеѣ, — Британіѣ, Каледоніѣ
шѣл. сѣнт попѣлѣ дѣн семѣндѣа челѣтикѣ орѣ
галѣкѣ. Normanіѣ шѣ danіѣ*), карѣи аѣ in-
трат аколо, п'аѣ стѣрпѣт лѣмба шѣ попѣлѣл
де тот. Прѣн ѣрмане, кѣвѣнтеле каре пѣ
се гѣсескѣ ла нѣчѣи ѣн попѣл ѣрманѣ, чѣ
пѣтаѣ ла енглезѣи шѣ скотѣи, кѣ мане про-
ваѣлѣтате сѣнт челѣтѣе; ѣар кѣнд се вор
гѣсѣи шѣ ла алѣдѣ попѣлѣ челѣтѣи, атѣнчѣи
пѣтаѣ рѣмане дѣноѣалѣ. — Мѣе, каре крѣдѣ
кѣ дачѣи, челѣлѣ пѣдѣнѣ парѣтаа чеа маѣ мане,
сѣнт де вѣдѣ челѣтикѣ, — кѣ пѣктѣи шѣ ско-
тѣи сѣнт венѣдѣи дѣн Скотѣа дѣн Скѣтѣа орѣ
Сѣтѣа, шѣ анѣме дѣн Dacia, — шѣ кѣ пѣ-
теле де скотѣи пѣ есте декѣт о скѣмѣчѣѣне
дѣн сѣнт, орѣ скѣтѣ, — мѣе зѣкѣ мѣар фѣ ѣер-
тат а лѣса пе лѣмба славопѣ, шѣ а дѣдѣче
асѣемѣне кѣвѣнте deadрѣнтѣл дела пѣмѣдѣи
попѣлѣи, песте каре шѣ дѣн але кѣрор ло-
кѣрѣи аѣ венѣт колоніѣле romane. —

Ачесте сѣнт темѣѣрѣле, пе каре ам
сокотѣи але прѣдѣсетѣла, ка пѣште порѣте,

*) De mīrare есте, кѣ зѣнѣи крѣнографѣи пѣ вор-
вѣскѣ де danіѣ, чѣ де дачѣи, кѣ еѣ ар фѣ мерѣѣ
дѣн пѣрдѣле ачелле. Сп. Diefenbach Celtica
II., S. 226 et Sqq. Ачѣаста мерѣеште кѣ
атѣнт маѣ мѣлѣт а фѣ дѣсѣмнатѣ, кѣ кѣт
дѣнѣ крѣнографѣи, скотѣи с'аѣ дѣс аколо дѣн
Скѣтѣа, сѣнт каре пѣме с'а кѣспрѣнѣѣ зѣеорѣ
шѣ Dacia.

де каре се кѣвѣне а се дѣнѣ лѣмѣвѣстѣл дѣн
черѣчетѣрѣи дѣспре орѣдѣнеа лѣмѣвелор. Еѣ
п'ам перѣдѣт нѣчѣи одаѣтѣ, нѣчѣи воѣѣ перѣде дѣн
vedere нѣчѣи рѣгѣлеле ачесте нѣчѣи пе але ав-
торѣлѣи. Акѣнт пѣ лѣпсеште, декѣт ка сѣ
vedem прѣвелѣ, кѣ каре авторѣл сѣвѣдѣне
ѣпотеселе сале. Пе четѣиторѣ дѣн роѣѣ, ка
сѣ аѣвѣ рѣвѣдѣре: кѣчѣи шѣтѣѣ, кѣ дѣспѣтеле
ачесте сѣнт пѣнтрѣ парѣтаа чеа мане сѣчѣи;
дар еѣ пѣ крѣдѣ, кѣ есте чѣнева, каре сѣ пѣ
фѣ гѣстат чеа маѣ мане мѣлѣдѣmīre, кѣнд
а пѣтѣт дѣскѣрка рѣдѣчѣна зѣнѣи сѣнгѣр кѣ-
вѣнт. Аппоѣи поѣи п'авѣм нѣмѣк маѣ мане
декѣт лѣмба поастрѣ. Ар фѣ мѣшѣлліе, сѣ
тѣчѣетѣ, кѣнд пе vedem дѣнтѣмнатѣи де тѣте
пѣрдѣле.

(Ва ѣрма.)

Афорѣсте пѣнтрѣ пѣстрѣреа сѣпѣ-
тѣдѣи.

(De Dr. Basia)

Пѣнтрѣ тѣнерѣи пѣ е пѣтаѣ фрѣтѣос, чѣ
шѣи прѣиначѣос а зѣмѣла кѣ гѣтѣл гол, кѣчѣи
аша пѣ вор фѣ лесне сѣпѣшѣи ангѣнеѣ. Пер-
сѣнеле каре дѣн гѣтѣл прѣа калд аѣ дѣрѣрѣи
де кап шѣ атеѣелѣи.

Отѣл се кѣрѣдѣ де пѣртѣчеле стрѣка-
те шѣ пѣтрѣвѣнѣче маѣ вѣрѣтѣос прѣи скаѣн.
Каре де есте прѣа пар шѣ пѣдѣн, атѣнчѣа
трѣпѣл пѣ е сѣпѣтѣос, кѣчѣи саѣ е сѣпѣцеле
прѣа ѣѣте, саѣ мѣстѣвѣреа прѣа лѣпѣшѣ, саѣ
маѣтеле прѣа славе. Кѣвѣнтѣлѣ дѣн мѣп-
кѣрѣи шѣ вѣтѣрѣи сѣпѣртоасе, мѣпкѣрѣи вѣѣе-
таѣиле местекате кѣ каре прѣоспѣтѣт зѣшѣ-
рѣ, мѣшкарѣа трѣпѣлѣи потрѣвѣтѣ ар фѣ
лоакѣл ачѣстор рѣтѣдѣи.

Прѣвѣнт пѣтереа дѣхѣлѣи шѣи а трѣпѣлѣи

ажъце о деплинре ші тѣріе десъвършітъ
пріи кзвіиціоса дндеметнічире, аша еа се
ші тѣмпеце ші пре зртъ дочаатъ de tot
пріи преа сілніка ші некръдгата дндемет-
нічире.

Ачеіа, каріі лѣкръ шезъод се нз'ші
каzte петрежъніи ші десѣтърї, каре іаръш
сътт легате кз шедереа, прекъм есте жо-
къл кърділор, чї де ачеле че сътт легате
кз о мішкаре потрївітъ а тръпълзі ші кът
поате фї дп аер словод.

Орі че от аре а са воіе пропріе, каре
се деосевеце де воіа алтвіа. Нзтаі по-
трївіреа воіеі тѣтврор дп сѣпта воіе пѣте
зпї не ѓменї.

Релецеа, адевѣрата кѣпошїицъ а їзві-
рїі, че не петрече ші пѣртъ дп тот пашъл,
не ва сквті маї сігър де посоморѣтеле
тѣне. О тѣлцъмітѣре дескісъ інімъ ва
пѣрта маї зшор ші че се паре несѣферїт.

Л А М Ъ С А М Е А.

Дпѣрче мѣсъ, фѣіеа, тѣкар не о клїпїтъ,
Шї скріе, кз ротънъл а фост, шїї ферїчіт;
Ретачї дї вїіторъл шї сѣртеа асвирїтъ,
Фѣтезе, деатъ, пльнъгъ, кѣчї тот ѓ тѣлцъміт!

Аъ нз сімдї негъсареа, гїеціоса апатїе
Дпсвптъ'н сѣжъ шї сѣпце де рѣнд азї ла ротъл?
Нз'л vezї кресгат дїп фїре кз тарка де склавїе,
Тѣрждъсе на віта, не тінер шї вѣтръл?

Де чеї акорзі сѣспїне, де че снзі чеї ліпсеце,
Де че'л днрепцї сѣ чеаръ дп лъме дрїт фїреск?
Нз vezї, кз шї патъра нз'тнпарте дрепт фърѣеце
Ла фїі чеї d'о тамъ тесаѣръл сѣжъ череск?

Кънд знзїаї сѣррїде кз о міпте преасълімъ,
Пе алтъл дп деградъ де варвар, крѣд, тѣмнїт;
Ценїзл дп вїртѣте, врталъл нѣтъ'н крїмъ,
Дп вецї гонїт де патїмї, дп вецї неферїчіт.

Тъ кащдї дп палатърї ероїї цїптеї тале,
Кънд еї вїазъ ліверї не тѣпдї, ла тїелъшеї,
Черкъндъ'шї ероїсмъл кз зршї че їес дп кале,
Ка Еркъл дп векіме шї Davїd ла Евреї!

Тъ кѣпдї де лівертате ла понъзъл че цете
Сътт жъгъл молешїреї, аджк децеперат;
Нз'ї vezї сѣпатъ'н фърїте плекареа дѣ а се тете
Де фърїзъ шї де зтвръ, ка склавъл рѣтратат?

Де патріе о мѣсъ, те възъ скріїнд фервїнте,
Де віца стрътошаскъ, d'a Romeї денъ тѣрїт:
Мъ тір кз неастѣмнѣр, де че нз'дї вїнѣ амїнте
Къ патріа се вїнде, шї віца а сірїпїт!

Еа нз продъче Счеволї, нз Брѣдї кз сімцемїнте:
Ачела аръндъ'шї тѣна, дпшалъ не дѣнман,
Ачеста 'нфїце феръл дп чел че маїнаїнте
Гѣтїсе тѣтъ калеа, сѣ нѣтъ фї тіран.

Азъзъ ворвїнд де лімъвъ, кѣї дѣлче, сѣнъ вїне,
Ажъпце сѣ копчерте кз лімъвеле сѣрорї,
Възъ дпсѣ, кѣ'н салѣне ѓ лѣкръ де рѣшїне
А копворъїн о лімъвъ, чеї пентрѣ сервїторї.

Мъ 'н вїдї ла трївѣнаде, с'амтірѣ аѣторїтатеа,
Че стъ дп страїш шї 'н варъв ла жзїї, че с'а 'нтрѣпїт.
Дар нз'мі снзі не че кале сѣ капътъ дрептатеа,
Шї де ѓ дп фаворъл цѣранълзі тѣпчїт.

Мъ тѣї ла тѣлѣстїре, сѣ афлѣ зміліицъ,
Нз'рїпдї ферїдї де патїмї шї маме сѣфлелецї:
Дар че възъ дп тот локъл? О грѣсѣ нецїїицъ,
Азъзъ, десѣрѣзъ де поѣте шї патїмї ѓменецї!

Опреще'дї мѣсъ, граїл ш' ащеаптъ 'н ліпїдїре
Мїнътъл де не зртъ, фатал, орї кѣм ва фї!
Попоръл че нз сімте, ѓ демнъ d' а са пїре,
Цъсѣтъ де колосъл, че нз мѣлг ва ліпсі.

a—m—s.